

Kurucusu:
Dr. Mehmet Ali UZ

Yayın Kurulu:
Dr. Mehmet Ali UZ
Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU
Hasan YAŞAR
Ahmet ÇELİK
Ali IŞIK
Av. Serdar CEYLAN

CİLT: 24 • SAYI: 6
12 Mart 2025 ÇARŞAMBA

KADEMİK

Sayfalar

Merhaba

/akademiksayfalar

www.merhabahaber.com

ÇANAKKALE MUHAREBELERİNE DAİR ANLATILARDA BİR TAHRİFİN TASHİHİ

CELAL EFENDİ

Celal⁽¹⁾ Efendi, Rumi 1305, Miladi 1889 yılında Malatya ilinin Tarhanik ilçesinde doğdu. Halil İbrahim, Celal Efendi'nin babasıdır. Halil İbrahim Efendi Tarhanik'te tanınmış, nüfuzlu bir alevi ailesinin bir insanıydı. Celal'i daha önce Galatasaray Lisesinde okuttuğu büyük oğulları Ahmet Tevfik ve Hüseyin Münir gibi okutmak istedi. Galatasaray Lisesinde o dönem hem paralıydı (bu para altın karşılığında ücretti) hem de padişahın özel iznine tabi idi. Galatasaray da okuyanlar genelde padişahın yanında hatırlı kimselerin çocuklarıydılar. Yüksek mevkide görevli ailelerin askeriye ve bürokrasiye de görevli kimselerin çocukları okurdu. 646 numaralı Celal, Galatasaray'da okurken futbola merak sarmış Ağustos 1915 yılına kadar İstanbul'da Ga-

Mustafa Sözen

latasaray'ın maçlarında oynayan çok kıymetli bir futbol insanıdır. Celal, okulda teninin esmer olmasından dolayı Kürt Celal olarak bilinir. 1909 yılının sonunda okulu diploma alarak bitirmiştir. Okulu bitirdiğinde 20 yaşındadır. O yıl okulu 27 kişi bitirmiştir. Bu 27 kişiden 7. Başarı sırasıyla mezun olmuştur.

Osmanlı Devleti, I Cihan Harbi öncesi 27 Temmuz 1914'te yedek askerlerin bir kısmını geçici süreyle silahaltına almıştı. 30 Temmuz'da kısmi seferberlik ilan etti. 9 Ağustos'tan itibaren Yüksekokul ve dengi medreselilerin mezun öğrencilerinin derhal askerlik şubelerine başvurmaları istenmekteydi.

Harbiye Nezaretinin zamanında başvurmayan yükümlülerin kurşuna dizmek de dahil ağır bir şekilde cezalandıracağını ilan etmesi dikkat çekicidir. Ayrıca 2 Mart 1915 tarihli Yedek Subay Yetiştirme Mahsus Kanunlara göre celp ve istihdamlarına dair

(1) Celal İbrahim şeklinde yazım Mektebi Sultanının kayıtlarında ve Subay Künye Bilgisinde yer almakta oralarda Celal Efendi diye yazmaktadır.

540	Greguar Sorlas Efendi	1883	Birat	Tevlis Sorlas Efendi-zade
1002	Karabet Barsamyan Efendi	1304	Buna	Tuccardan Ghannies Barsamyan mahar
255	Kostantin Gaziyades Efendi	1888	Dersaadet	Ecaci Dimiri Gaziyades Efendi mahar
1041	Leonidas Istamatyadis Efendi	1887	Dersaadet	Tuccardan Nikola Istamatyadis Efendi
251	Yani Guvasi Efendi	1303	Dersaadet	Tuccardan Kostantin Guvasi Efendi

1325/1909 Sene-i Dersiyesi Bâ-şahâdetnâme Key'et Edenler

220	Ahmed Hilmi Efendi	1305	Eğin	Sahhiye Dairesinde Muterim Kara İbrahim Efendi mahdumu
230	Ahmed Rasim Pasafaki Efendi	1303	Hanya	Girdiçe Ahalı-Emlak'dan, Tuccar Bey-zade
139	Ahmed Nazif Efendi	1306	Dersaadet	Washington Sefer-i Kabir-i Sabıkı Y Bey-zade
631	Bekir Sıki Efendi	1306	Eğin	Mekteb-i Sultani muallimlerinden

Mevele Numarası	İsmi	Tarih-i Tevellüt	Mahall-i İvelâlet	Muhteva-zade İbrahim Efendi mahdumu
261	Panayot Teodorides Efendi	1305	Dersaadet	Un tuccardan Dimas Efendi mahdumu
1067	Teodor Apodyakos Efendi	1305	Dersaadet	Pandeli Apodyakos Efendi mahdumu
646	Celal Efendi	1305	Tarhanis	Merhum Halat Efendi-zade
87	Hüseyin Rifki Efendi	1306	Dersaadet	Muallim Trablusgarp Fekai Akbeniyi Ser-Eccaci Ruffi Bey-zade
856	Halil Halid Efendi	1303	Dersaadet	Kabataş Sultanisinde muallim, Anıvarda kendisi şahid emriyle, iddia-iye kayıtlar
638	Ramiz Efendi	1307	Dersaadet	Mehmed Rifat Efendi-zade
340	Rauf Efendi	1307	Dersaadet	Mulga Teflis ve Muayene azardan Mun Paşa-zade
				Adilye Nazir-i Eddaki Manşur-zade kelle mahdumu, Parçice kelmâ-i şahid emri
				İbbâ-ı Milli Bankası kütü-i umumî muas
				Avicî Ser-Vasilevski Efendi-zade

askeri yükümlüler silahaltına alınmıştır. Celal Efendi de bunları göze alarak silahaltına alınmıştır. Celal Efendi'nin "646 Celal İbrahim'in seferberliğin ilanıyla beraber geceden gidip askerlik şubesinin kapısında sabahlayıp 1 Numaralı Galatasaray Lisesi Gönüllüsü yazdırdı" diyerek yazan Ziyad Ebüzziya Beyse de bunun gerçeklikle ilgisi yoktur. Doğru anlatımı yukarıdaki gibidir. Madem gönüllü asker olacaktı Celal Efendi niçin Çanakkale Muharebelerini bekledi, bu muharebeden önce 1911 yılında Trablusgarp 1912-1913 yılında I. ve II. Balkan Harbi, Aralık 1914-Ocak 1915 yıllarında Sarıkamış Muharebeleri vardı. Bunlara niye katılmadı?

Celal Efendi, 26 yaşında yedek subay eğitimini Pangaltı Süvari Talimgâhı'nda alır. Pangaltı Süvari Talimgâhı kolordular düzeyinde süvari eğitiminin verildiği bir yerdir. Bu yer Nişantaşı'ndaki alana bitişiktir. Nişanta-

şı'nda süvari eğitim takımları ve bölükleri mevcuttur. Tarih 16 Nisan 1915'tir. Celal bu zaman diliminde İstanbul Pangaltı'da eğitimde olduklarından Anadolu maçıında Galatasaray'ı yalnız bırakmamıştı. Sahadaydı. Galatasaray bu maçta Anadolu'yu 3-2 yenerek yeniden İstanbul şampiyonu olunca o dönemdeki adı İttihat Spor Kulübü olan eski Union Club'un tribünlerindeki merdivende bir takım fotoğrafı çekildi. Bu fotoğrafta saçlı asker tıraşlı olan Celal'de vardı.

Celal, İstanbul Pangaltı Süvari Talimgâhı'ndaki yedek subay eğitimini 3-4 ayda tamamlayınca onu Ağustos 1915 yılında Suriye-Filistin Cephesinde görürüz. İstanbul Pangaltı Süvari Talimgâhı'ndaki eğitiminde süvari sınıfında eğitimini almışsa da burada (atlı) "hecin süvar" yani deveye binen birlikler vardı. Celal bu cephede ikinci Hecin Süvar Alayı'nda ihtiyat zabıt vekiliydi. İstanbul Pangaltı Süvari Talim-

gâhı'ndan mezun olanlar önce İhtiyat Zabit Vekili sonra İhtiyat Zabiti yani yedek subay olur. Celal Efendi'nin İstanbul Pangaltı Süvari Talimgâhı'ndan sonra Çanakkale'ye gittiği yazılır söylenir fakat Pangaltı Süvari Talimgâhı'ndaki eğitim nedeniyle gidemedi. Celal'in ailesinin verdiği bilgiler dâhilinde de onun Çanakkale'de olmadığını rahatlıkla ifade edebiliriz..

Filistin Cephesinden sonra Celal Efendi Irak Cephesine geldi. Bu cephede İngilizlerle değişik muharebelerde savaşmıştır. Komuta ettiği askeri birliğin başındayken tifüs hastalığına yakalanıyor. Bu birlik daha sonra 33. Alaya dâhil olacaktır. 9 Mayıs 1917 yılında Irak'ta Kazımiye Hastanesinde tifüs hastalığından şehit düşüyor.

Celal Efendi 20 yaşında Galatasaray Lisesinden mezun oldu.

26 yaşında silahaltına alındı.

28 yaşında tifüs yüzünden şehit düştü. Mübarek bedeni toprakla buluşamadı. Çünkü bizimkilerin onu defnedecek kadar vakitleri yoktu. Ordumuz o toprakları bırak zorundaydı.

Künye Kayıt Defterinde 5752 numaralı Süvari İhtiyat Mülazım Sani olarak 215. sayfasında kayıtlıdır.

KAÇ MEHMET MUZAFFER VAR?

1. Naci Sadullah'ın Çanakkale Muharebelerinde bir taburun (?) bölüğün ihtiyaçları için yanında biriyle İstanbul'a Mülazım rütbesiyle gelen Muzaffer'i,

2. Ziyad Ebüzziya'nın Mart 1916 yılında, Çanakkale'ye gelip "18 Ağustos 1916" yılından son-

Yüzbaşı Muzaffer Efendi

ra İstanbul'a gelen ve sahte parayı çizen zabıt namzed rütbeli Mehmet Muzaffer'i,

3. 449 Numaralı Faik (Kasap) Soydanbay'a mektup yazıp 7 Aralık 1917 yılında II. Gazze Muharebesinde şehit olan Muzaffer'i,

4. Galatasaraylı Teğmen 158 numaralı Refik Selimoğlu'nun kulüp ve mektepten arkadaşı olan Mehmet Muzaffer'i (1911-1912 Eğitim-Öğretim yılında okulda 1 yıl okuyup ayrılan 987 numaralı Mehmet Muzaffer),

5. Ali Sami Yen'in bizzat tuttuğu "Galatasaray Kulübü Üye Defterinde 117. Sıra numarasıyla bilinen Aralık 1911 yılında kulübe kayıt olunan Mehmet Muzaffer'i (117 numaralı Mehmet Muzaffer'in babası Kazım Paşa'dır. Galatasaray Divanı 1950'lerin sonunda kurulunca Divan üyesi olmuştur).

6. Okuldan 1915 yılında diplomasıyla mezun olan Muzaffer'i (252 okul numarasıyla, 1310/1894 yılında Dersaadet'te dünyaya gelen, babası Şurayı Devlet muavinlerinden Bahaddin Beyzadedir. Muzaffer Ahmet Saraç kulübün ilk futbolcularındandır. Daha sonraki yıllarda divan üyesi olmuştur).

7. 7 Mayıs 1915 tarihli fotoğrafta ismi ve görüntüsü olan Muzaffer'i (Fotoğrafta soldan 4.sıradadır.)

8. MSB'nin şehitlerin isimlerini sorguladığımız yerde Mülazımı Sani (Teğmen) rütbesiyle bize bilgi verilen Muzaffer'i (Babasının adı İbrahim Zühtü'dür. Künye kayıtlarına göre yazılan kitapta s. 221'de 5955 ve 5956 yazılıdır).

9. 9 Nisan 1916 yılında 3. Felahiye Muharebelerinde boğazından İngiliz kurşunuyla vurulup şehit olan Yüzbaşı Muzaffer'i (Künye Kayıtlarına göre yazılan kitapta s.75, 2015 numaralı)

10. 1894 yılında doğan daha 19 yaşında olan Mehmet Muzaffer'i (Mart 1995 tarihli Focus Dergisi sayı:3).

11. Mehmet Niyazi Özdemir'in "Güneş Batmasın" adlı Türkiye gazetesinde tefrika edilen, bu roman 19 Eylül'de başladı 27 Aralık 1994 yılında bitti. Bu tefrika romanın 25 Aralık Pazar günü sayısında Muzaffer'in şehit olduğu ima ediliyor. Bu romanın ana konusu sabit kalmak koşuluyla küçük değişikliklerle "Çanakkale Mahşeri" olarak yayınlanacaktır. Mehmet Muzaffer'i Çanakkale Mahşeri romanının 520-524. sayfalarında cepheye gönüllü bir Galatasaraylı olarak görürüz. Vazifesi esir alınan düşman askerlerine tercümanlık etmektir. M. Muzaffer bu romanın 530. sayfasında şehit düştüğü anlatılır.

12. Doğum tarihi 1898 olan Mehmet Muzaffer'i (Haziran 2015 yılında Galatasaray Lisesinde 100 Yıl Sonra Çanakkale'ye Bakmak formunda okulun dışı-

Celal Efendi

Celal Efendi sağ alt köşede dolgun bıyıklı olan

na panolarda ismi ve yaptığı sahte para sergilenmiştir. Bu sergilenen fotoğraflar Çanakkale 1915 dergisinin 100. Sayısında poster olarak okurlarına verilmiştir).

13. Metin Soylu'nun Yüzbaşı Mehmet Muzaffer (2012, Truva Yayınları) adlı kitabında Galatasaray Lisesi öğrencisi olup önce Çanakkale kamyonlar için sahte para yapıp Irak Cephesinde 3. Felâhiye Muharebelerinde boğazına aldığı kurşunla şehit düşen Yzb. Mehmet Muzaffer'i. İsmail Bilgin'in yazdığı "Bedeli Çanakkale'de Ödenmiştir Mehmet Muzaffer " adındaki eserle Yzb. Mehmet Muzaffer adındaki eser nerdeyse birebir aynı. Şaşırtıcı bir benzerlik doğrusu. Duygu Beşler-Fatma Miraç Demir'in hazırladığı MEB'e bağlı İlkokul 3.Sınıflar için Talim ve Terbiye Kuru-lu'nun 2024-2025 Eğitim-Öğretim yılından itibaren 5 yıl süre ile Ders Kitabı olarak okutulmasını tavsiye ettiği Türkçe 3.Sınıf kitabının 63 ve 64 . sayfalarındaki ÖĞRENCİLER GÖNÜLLÜ OLUYOR metni İsmail Bilgin'in yazdığı kitabın ilk sayfalarından cümleler eksilterek oluşturulmuştur. İsmail Bilgin'in kitabı 2015 yılında 18 Mart Çanakkale Deniz Zaferinin 100. yılında çıkmıştır.

BİRİNCİSİ: YÜZBAŞI MUZAFFER

Savaş tarihi açısından bakacak olursak karşımıza iki tane Muzaffer çıkar. Bunlar birincisi Yüzbaşı Muzaffer Efendi'dir. Yüzbaşı Muzaffer Efendi Rumi 1303/Miladi 1887 Rize/Fındıklı doğumludur. Babasının adı Osman'dır. 18 yaşında İstanbul Kara Harp Okuluna 1 Kânunuevvel 1321 (Miladi 13 Aralık 1905) yılında girdi. (Bugünkü Harbiye Askeri Müze, Atatürk te burada okudu). Harbiye'de:

Birinci sınıf: Topografya, sat-hi rakım ve hendese-i resmîye tatbikatı, Fransızca ...

İkinci sınıf: Coğrafya-yı askeri, Devlet-i aliyye tarih-i askerisi, hesabi tefazül ve tamamı, Hıfzu's-sıhha-i askeri...

Üçüncü sınıf: Tarih-i harb, meç ve kılıç talimi, mimari aliye...

Dördüncü sınıf: Eşkal, balistik, tarih-i harp, lağım ve muhasara ameliyatı, taksim-i arazi ameliyatı vb. derslerinden başarılı olarak Harbiye'den 1908 yılında, 22 yaşında teğmen rütbesiyle mezun oldu. Aynı yıl orduya muvazzaf subay olarak katıldı. 14 Teşrinisani 1327 (27 Kasım 1911) yılında , 25 yaşında üsteğmen oldu. Sicil numarası

86

Yurtsever notlarına bu şekilde alıyor.

Yzb. Muzaffer'in şehit olması ve şehit olurken yaşadıkları ilk olarak dönemi önemli gazetelelerinden Tanin'de 28 Haziran 1332 tarihinde yayınlandı. Günlerden Salı idi. Ramazanın 10.günü idrak ediliyordu (Yüzbaşı Muzaffer yaklaşık 3 ay önce şehit düşmüştü). Haberin anlatım şeklinde çok ayrıntı yoktur. Haber ile ilgili fotoğrafta bulunmamaktadır. Ancak ilk kez okuyucunun huzuruna çıkıyor olması münasebeti ile önemlidir. Zaten diğer yayınlar bu haberi esas alacak ve bu haberi geliştireceklerdir.

"Kanlı Zarf" ifadesiyle verilen haberde şu ayrıntılar yer almaktadır: "27 Mart 1332 tarihinde Felahiye Muharebesinde boğazından ağır bir yara alan 18'inci Kolordu, 51'inci Tümen, 9'uncu Alay yaveri olan zabitimiz bu muharebede kendi alayından bir bölüğe kumanda eden İstanbullu

Mülazım Evvel Muzaffer, hayatının son dakikalarına geldiğini görünce sükunetle son vazifesini yapmaya başlamış ve konuşamadığından cebinden çıkardığı bir mektup zarfının üzerine kurşun kalemle "Kible ne tarafta" diye sorarak yazmış... ak yüzünü pak alnını... huzur-ı peygambere çevirmiş... kana boyanan o zarfın ortasına okunaklı bir şekilde kelime-i şehadeti yazmış, aynı zarfın üç yerine "Bölük intikamımı alsın yazarak, iki zarfı imzalamış, üçüncüsünü ise imzalayamadan son nefesini vermiş... Ve yine umarım ki Müdafaa-i Milliye Cemiyeti bu Gazi'nin fotoğrafıyla zarfını birleştirip büyük levhalar haline getirecek, yüz binlerce duvar levhası şeklinde basarak, her evin iftiharla duvarına asacağı birer ibret levhası yapacak, böylece; vatan, millet namına bir hizmetle bulunacaktır."

Habere konu olan "Kanlı Zarfın Askeri Müzeye gönderildiği

Asker trajik olan Celal Efendi 16 Nisan 1915 tarihinde Anadolu Galatasaray maçından sonra Galatasarayın şampiyonlunda takım arkadaşlarıyla

GS'nin 1915-1916 kadrosu... Emin Bilen ortada oturuyor.

Irak Cephesinde Osmanlı askerleri

yazılmıştır. Fakat Kanlı Zarfın sergilenip sergilenmediği konusunda gazete de herhangi bir habere rastlanılmamıştır.

Bu haber daha sonra Harbiye Nezaretinin desteklediği ve bir propaganda unsuru olarak çıkarılan Harp Mecmuasının Ağustos 1332 tarihli ve 12 sayılı nüshasında "Ebedi Kahraman" başlığı ile yayınlandı. Bu haberi F.R kısaltma adıyla kaleme alan Falih Rıfkı (Atay)'dır.

28 Haziran 1332 tarihli Tanin gazetesinde Yüzbaşı Muzaffer'in olayı yaklaşık 1 metre boyunda 70 santim eninde levhalara basılmış ve bu levhalar Harp Mecmuası dergisinde okurlarına verilmiştir. Bu levha/ afişin başlığı 'Kible Name-i İntikam'dır. Levhada 3 fotoğraf bulunmaktadır. Daha önce Harp Mecmuası'nda da bulunan kanlı zarfın iki tarafının görüldüğü 2 adet fotoğraftan başka bir de Yüzbaşı Muzaffer'in fotoğrafı bulunmaktadır. (Mehmet) Muzaffer'in fotoğrafı (Yüzbaşı Mehmet Muzaffer'in

fotoğrafı konusunda İsmail Bilgin'in kitabında kapak resmi olarak ters çizilmiş. Farklı çizimlerle gövde eklenmiş. Günümüzde bu fotoğrafın üstünde çok oynanmış, ters basılmış ve fotoğrafın sağından solundan makaslanıp servis edilmiş) altında mensup olduğu askeri birliğin "Kolordu18, Fırka 51, Alay 9, Bölük 9 Kumandanı" şeklinde numarası yazmaktadır. Zarfın arka yüzünün olduğu fotoğrafın altında; "Şehid Muzaffer Bey'in yarasan'dan akan kanla boyanmış bir zarf üstünde bölüğe son emirleri! Kible ne tarafta - Bölük intikamımı alsın" ön yüzünün görüldüğü fotoğrafta ise "Bu kutsi zarfın öbür yüzü Kelime-i Şehadetle yine aynı emirler. Mübarek ruhunu teslim ederken bile intikam azmini efradına tekrar tekrar telkini unutmuyor" şeklinde yazılar bulunmaktadır.

Levhada/afişte bu 3 fotoğraftan başka iki ana başlık altında yazılmış yazılardan oluşmaktadır. Yüzbaşı (Yzb.) (Mehmet) Muzaffer konulu levhada/afişte şunlar yazmaktadır:

اوجھى درجہ برلکیمہ برنجیلکی احراز ایدہن غلطہ سرایک اوجھى فوٹبول طاقى [۲۴ تیسان ۱۳۳۱]
طاقى سلاى اورمان پرتو ثابت فدرى حیاتى مظفر رفیق علی مامد سعدى

Galatasaray Futbol takımı Muzaffer

“Bir Osmanlı Zabitanın Son Nefesi: Muzaffer Efendi’nin be-ratı fazileti ve bir Osmanlı zabi-tin numune-i maneviyatı olan o kanlı beyaz zarf Askeri Müze’mi-ze gönderilmiştir. Osmanlı evlad ve ahfadı maneviyatına bir ser-maye-i cevher ve kıymetdar bir miras olacaktır. Ayrıca bu yazı-nın en sonlarında Müdafaa-i Milliye Cemiyeti gazinin fotoğra-fıyla zarfını birleştirerek ve bü-yüterek bir levha vücuda getire-cek ve yüzbinlerce emsalini tab ve duvar levhaları halinde her evce edinmeyi teshil ve temin edecek.” diyen de Altıncı Ordu Kumandanı Halil (Kut) Paşa’dır..

Metin Soylu’nun “Yüzbaşı Mehmet Muzaffer” adlı eserinde olsun, İsmail Bilgin’in Bedeli Çanakkale’de Ödenmiştir “Mehmet Muzaffer”inde olsun, İsmail Bilgin’in eserinde alıntılarla oluşturu-p ders kitabına alınan Duygu Beşler-Fatma Miraç Demir’in ha-zırladığı MEB’e bağlı İlkokul 3.Sı-nıflar için Talim ve Terbiye Kuru-lu’nun 2024-2025 Eğitim-Öğre-

tim yılından itibaren 5 yıl süre ile Ders Kitabı olarak okutulmasını tavsiye ettiği Türkçe 3.Sınıf kita-bının 63 ve 64 . sayfalarındaki ÖĞRENCİLER GÖNÜLLÜ OLU-YOR metnindeki Mehmet Mu-zaffer’inde olsun hep Sicil numarası 1324- P84 olan Rize / Fındıklılı Yüzbaşı Muzaffer Efendi-den başkası değildir. Yüzbaşı Mehmet Muzafferin öğrenciliği-ni Metin Soylu Yüzbaşı Mehmet Muzaffer eserinin 231. sayfasın-da Galatasaray Lisesi Müdürlü-ğüne sormuş. Verilen cevapta “ilgili dilekçenizde istemiş oldu-ğunuz Yüzbaşı Mehmet MUZAF-FER’e ait yapılan arşiv araştırma-mızda ilgili bulgu ve belgelere rastlanmamıştır. Bilginize suna-rım (ıslak imzası var) Meral Mer-can Galatasaray Lisesi Müdürü yazılıdır. Söz buraya gelmişken Galatasaray Lisesi’nin okul kayıtlarında 948 Mehmet Muzaffer adında bir öğrencinin kaydı da yoktur. Bu ifadelerden yola çıkar-sak ders kitabında anlatılan Celal İbrahim’le 948 Mehmet Muzaf-ferin Galatasaray Lisesinde oku-

Birinci Dünya Savaşı'nın Irak Cephesi'nde gerçekleşen Kut'ül Amare Savaşı'nın ardından kalan Türk mezarlığı

kitabın adı Şehitlerimiz, 3. Ciltte kayıtlıdır. Ayrıca 2015 numaralı, sayfa 75, kitabın adı, Birinci Dünya ve İstiklal Harbinde Şehit Olan Subay, Askeri Memur ve Astsubayların Künye Kayıtlarında yazılıdır.

İKİNCİ MUZAFFER

Savaş tarihi açısından ikinci Muzaffer de, yedek subay (İhtiyat Zabiti) olarak askerlik görevini ifa etti. Babasının adı İbrahim Zühtü'dür. İstanbul'da doğmuştur. 48'nci Tümen 150'nci Alay 3'ncü Tabur 14'ncü Bölükte askerlik görevini yaparken Filistin Cephesinde bugünkü Ürdün'ün başkenti Amman civarında Tefalya (Tafile Musademesi) 25 Kasım 1918 (1334) tarihinde şehit oldu.

Mülazımı Sani (Teğmen) Muzaffer Efendi (İhtiyat Zabiti) 1346 numaralı, sayfa 204-205, kitabın adı şehitlerimiz, 3. ciltte kayıtlıdır, ayrıca Birinci Dünya

ve İstiklal Harbinde Şehit Olan Subay, Askeri Memur ve Astsubayların Künyeleri adlı eserin 5955 ve 5956 numarasında (mükerrer), sayfa 221'da kayıt altına alınmıştır.

İhtiyat Zabiti Muzaffer Efendi, Filistin Cephesinden Galatasaraylı 449 Faik (Kasap) Soydanbay'a yazdığı mektupta "kolundan yaralandığını, hastanede olduğunu yakında cepheye döneceğini mülazımlığa terfi" ettiğini, bu yaralanmadan dolayı (Harbiye Nezaretinin) kendine harp madalyası verdiklerini" yazmış. Bu mektubu yazan İhtiyat Zabiti Muzaffer, Ali Sami Yen'in Galatasaray Kulübü Üye Defterinde 117 sıra numaralı Mehmet Muzaffer'i değildir, başkasıdır. 117 sıra numaralı Mehmet Muzaffer'in babası Kazım Paşa'dır. Bu M. Muzaffer GS Divan üyesi olmuştur. Galatasaray'da Divan'ın kuruluşu 1950'lilerin sonundadır. Görüldüğü gibi İhtiyat Zabiti Muzaffer şehit olmuşken, 117

Sahte para

sıra numaralı M. Muzaffer uzun yıllar yaşamıştır.

İhtiyat Zabiti Muzaffer Efendi'nin babasının adıyla (İbrahim Zühtü), 117 sıra numaralı M. Muzaffer'in babasının adı (Kazım Paşa) örtüşmüyor.

Görüldüğü gibi gerek rütbe, okuduğu okullar gerekse görev ve zamanlar açısından tamamen birbirinden farklı Muzafferler söz konusudur. Bu kişileri Yüzbaşı Muzaffer üzerinden anlatmak hem onların manevi şahsiyetlerini hem tarihsel gerçekleri görmezlikten gelmek, değil midir? Tarihsel belge oluşturan/tutan Galatasaray Lisesinde ve Milli Savunma Bakanlığında hep Muzaffer yazılırken niçin farklı eserlerde onların başına Mehmet yazılır?

Bunun cevabı zannedersem şu olayda gizlidir:

“O gün savaş sırasında bir subayımızın yanında savaşan Mehmet isimli asker şehit düştü. Yanı başındaki onbaşı, subayına: ,

“Komutanım! Mehmet şehit düştü! diye bağırdı.

Komutan da “Sevgili Mehmet” anlamına “Vah Mehmetçik! Yazık oldu Mehmetçik’e... Tanrı yardımcısı olsun...” diye cevap verdi. Türk askerleri Tobruk Savaşı'nın ilk şehidi olan arkadaşlarının adını “Mehmetçik” sanarak “Mehmetçik şehit düştü!” diye bağırdılar

Gerilerdeki çadırlarında çalışan Alay yazıcısı önündeki deftere “İlk şehidimiz Mehmetçik” diye yazdı. İtalyanlarla Trablusgarp'ta Tobruk Savaşından (9 Ocak 1912'de) beri Türk askerinin adı Mehmetçik'tir.

KAYNAKÇA

- AKGÜL, Suat. Felahiye Muharebesi'nde Bir Şehit: Yzb. Mehmet Muzaffer”, Kutü'l-Amare Zaferi'nin 100.Yılı Münasebetiyle I. Dünya Savaşı'nda Irak Cephesi, Atatürk Araştırmaları Merkezi Yay., Ankara 2016.
- AVCI, Alaettin. Öğr. Tegmen Türkiye'de Askeri Yüksek Okullar Tarihçesi T.C. M.S.B. Ankara 1963
- BEŞİKÇİ, Mehmet. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Seferberliği, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul 2015.
- BUDKA, Alper. “Söyleşi; İlk Kürt futbolcusu Celal İbrahim: Hiç Yayınlanmamış Belge ve Mektuplarla... <https://www.gazeteduvar.com.tr/spor/2020/04/10/ilk-kurt-futbolcu-celal-ibrahim-hic-yayinlanmamis-belge-ve-mektuplarla> Erişim: 08.03.2025.
- EBÜZZİYA Ziyad, “Bedeli Çanakkale'de”, Lale Dergisi, sy. 2, Temmuz 1984, s.21-26 .
- GÜÇTEKİN, Nuri. Cephe Hattı Raporlarına Göre Birinci Dünya Savaşı'nda Şehit Türk Subayları, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, İstanbul 2018.
- Mekteb-i Sultani Ellinci Sene-i Devriye-i Te'sisi Münasebetiyle, Dersaadet-Galatasaray, Matbaa-i Amire, İstanbul 1918.
- SELÇUK, İlhan. “Yüzbaşı Selahattin'in Romanı”, Tefrika: 47, Cumhuriyet Gazetesi 9 Aralık 1972.
- SOYLU, Metin. Yüzbaşı Mehmet Muzaffer, Truva Yay., İstanbul 2012.
- ŞABANOĞLU, Melih. Kuruluş: Mekteb-i Sultani Galatasaray Spor Kulübü'ne Türkiye'de Futbolun Erken Çağı (1904-1907), VakıfBank Kültür Yay., İstanbul 2008.
- UYAR, Mesut. “İhtiyat Zabit Namzedi Olmak” Çanakkale 1915, sy. 16, 2013, s. 22-27.

BİR ÖĞRETMENİN İSMİL ANILARI GÜNER TEKELİ (ÖĞRETMEN)

(1937- 2019)

Murat
Yaylacı

Rahmetli Güner TEKELİ hocamla, İsmil ile ilgili araştırma yapmaya başladıktan birkaç yıl sonra tanışmıştım. 1960 yılında İsmil Atatürk İlkokulu'nda görev yapmış bir öğretmendi kendisi. O yıllara ait çarşı merkezinde yıkılan eski caminin ve kendisi ile beraber birkaç öğretmenin okul bahçesinde çekilmiş fotoğrafını göndermişti bana.

2011 yılında kendisi ile bir röportaj yapma fırsatım olmuştu. Gayet samimi ve içerisinde 1960 lı yılların İsmil'ine ait gayet güzel tasvirler barındıran bu röportaja "Hatırda Kalanlar İsmil" kitabımda da yer vermiştim. Bu yazı vesilesi ile tekrardan kendisine Allah'tan rahmet diliyorum.

Konuya girmeden Güner TEKELİ'yi kısaca tanıtmakta fayda var;

1937 yılında dünyaya gelmiştir. Konya erkek lisesinden mezun olmuştur. Askerlik dönemi-ne kadar İsmil Atatürk İlkokulu'nda 1960 yılının Mart-Haziran ayları arasında görev yapmıştır. Ank. DTC Fakültesi Ülkeler Coğrafyası Pedagoji bölümlerini, üçüncü olarak, Ankara İktisadi ve Ticari Üniversitesi öğrenimlerinden sonra, 1979-1981 tarihleri arasında Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesinde İşleme konusunda Yüksek Lisans

eğitimi almıştır. Toplum sorunlarını içeren, 'Çiçekler Solmasın', 'Baba ve Kızları', 'Ana Gölgesi' isimli üç ayrı Tiyatro Oyunu yazmıştır. Akdeniz Üniversitesinde İş Hukuku Öğretim görevlisi ile Antalya da yayınlanan Ulusal Gazetelerin Akdeniz eklerinde köşe yazarlığı yapmıştır. 2019 yılında Antalya'da vefat etmiştir.

Kendisi İsmil'e köy öğretmeni olarak gelişini ve görev sürecini şu şekilde anlatmıştır:

"Kent çocuğu olduğum için, hiç köy yaşantısını bilmiyordum. Askere gidinceye kadar Konya'dan 50 km uzaklıkta olan merkez köyü, aynı zamanda belediyelik olduğu için İsmil'i tercih ettim.

Köye öğleden sonra gelmiştim. Doğrudan okul müdürü (yanlış hatırlamıyorsam) Yusuf Bey ile tanıştım. Okula yakın veya bitişik olan lojmanına beni götürdü. Çok iyi ağırladı. Kendisi ile sohbet ederken sevgili eşi süper denilecek kadar güzel bir akşam yemeği hazırladı. Yemekten sonra gece geç saatlere kadar sohbet ettik. Bu sohbetten ziyade bir emir durumundaydı. Okuldaki öğretmenlerin (5 kişi) iki gruba ayrılmış olduğunu, benim de kendisi -Kemal Bey ile ismini hatırlayamadığım bir başka öğretmenlerin arasında yer almamı ısrarla istiyordu.

Karşı grupta Meliha Hanım (Bozkırlı ve bir astsubay ile nişanlı olduğunu biliyorum) ile Konya Ticaret Lisesi karşısında, 3. Sınıfta okuyan soyadı “Güzel” olan genç bir delikanlıydı. Sabah kadar kendi gruplarında yer almamı ısrarına, haklı ve de zayıf olan tarafta yer alacağımı söyledim. Ben ikinci atanmıştım. İlk sömestre da öğretmen görevden ayrılmıştı. Öğrenciler isimlerini dahi yazamıyordu. Çözüm için sözlü sınav yapıyordum. Sınav gönüllü öğrencilerden oluyordu.

Sınavı kazanan öğrenci, bir hafta sonraki dönemde “sınıf başkanı” olurdu. Konya’dan pazartesi her gelişimde kalem, silgi, boyama gibi hediyeler getirirdim. Sınavı, her hafta bir başkası olacak şekilde organize ederdim. Sınıf arzu ettiğim seviyeye gelince, kendilerine “günaydın, benim adım, nasılsınız, iyi akşamlar” gibi İngilizce kelimeler öğrettim. Bu kelimeleri öğrenmeleri kendilerine güven veriyordu. Sınıfın arkasında tek başına kalmış bir öğrenci dikkatimi çekiyordu. Bir süre bu öğrenciyi takibe aldım. Hiçbir arkadaşısı yoktu. Sonradan öğrendim ki, köyün doğusunda yerleştirilmiş göçmen ailelerinden birinin çocuğuymuş. Bu öğrencilere karşı bir ayrımcılık söz konusuydu. Aynı ayrımcılık köy halkı arasında da vardı. Köy halkı, Türkistan’dan gelen göçmen aileleri sevmiyorlardı. Okulda Türkistanlı ailelere sahip çıkınca, bu aileler benimle yakından ilgilenmeye başladılar. Köyün doğusuna Türkistan göçmenleri, köyün batısına ise Bulgaristan’dan gelen göçmenlerin yerleştirildiğini

öğrendim. Bulgaristan göçmenleri genelde zanaatkâr (demirci, marangoz, inşaatçı, terzi) meslek sahipleri olduğundan, bir aile hariç hepsi daha sonra şehre yerleşmişler. O bir ailenin de erkeği köyde öldüğü için, dul kalan bayan ve çocukları köyde kalmışlar.

Türkistan Türkleri sabah namazından sonra atları ile tarlaya giderlerdi. Öğle üzeri yine camiye namaz için dönerlerdi. Namaz sonrası tekrar tarlaya çalışmaya giderlerdi. Akşam namazı ile köy meydanındaki camiye gelirler. Namaz sonrası evlerine giderlerdi. Evlerinin önünde voleybol-futbol oynarlar ve barfiks yaparlardı. Bu göçmenler, köyün ihtiyacı olan otobüs aldılar. Yine köyde tarımda ihtiyaç olan traktör aldılar.

Türkistan Türkleri yaşlıları evlerinde deriden yapılan mont, namaz takkeleri, yelek ve benzeri giyim eşyaları dikerlerdi. Gençler ise tarlada çalışma olmadıkları zamanlarda ülke geneline çıkarak satış yaparlardı. Satıştan elde ettikleri paraları 50 ailenin şefine verirler, şef ise aile sayısına oranla dağıtırdı. Geriye kalan parayı Konya’daki banka hesabına yatırırlardı. 1960 yılında bankada dört kasa altın tasarruf ettikleri söyleniyordu.

Türkistan Türkleri, tavuk yerine kaz beslerler, tavuk yumurtası yerine kaz yumurtası yemeyi tercih ederlerdi. Yumurtaları şehir merkezine götürdüklerinde 50 gr. Tavuk yumurtası yerine 110 gr. Kaz yumurtasını satmanın karlı olduğunu savunuyorlardı.

İsmiini hatırlamadığım bir

öğrenci vardı. İlkokul 2.ci sınıfa gidiyordu ve sigara içmesiyle dikkatimi çekmişti. Babası ile bu konuyu görüştüğümde sigara içmediğinde burnunun kanadığı cevabını almıştım. Gerçekten de öyleydi, çocuk sigara içmediğinde burnu kanıyordu.

O yıl 23 Nisan kutlamalarına katılmadığım için -annemin ve kız kardeşimin yanında olmam gerekiyordu- sayın okul müdürümüz beni kaymakama şikâyet etmişti.

Aradan bir hafta on gün kadar geçmişti ki, sayın kaymakam ve köyün ileri gelenleri okula gelerek, beni müdür odasına çağırttılar. Neden 23 Nisan kutlamalarına katılmadığımı sordular. İlk önce Konya'dan neden gelemediğimin gerekçelerini söyledim. Daha sonra sorgulamanın şekli değişti. Müdür beyin bana ve birkaç öğretmene yaptığı davranışları anlattım. Bunun üzerine sayın kaymakam, diğer arkadaşları da çağırarak bu konuda fikirlerini sorguladı. Bu iki arkadaşın sorgulamada neler anlattıklarını bilmiyorum. Zannedersen soramadım. Beni makam odasına üç kez tekrar tekrar aldılar. Bu arada ben kadrolu öğretmen değilim. On, on beş gün sonra da okuldan ayrılacaktım. Öyle ise olayın üzerine gitmeyi uygun buldum. Sorgulama odasına her alınışında okul müdürünün bizlere karşı davranışlarını anlatıyordum. Diğer bir ifade ile bana "kapıyı soruyorsa, ben kendilerine tarlanın sulanmasını anlatıyordum." Baktılar olacak gibi değil, sorgulamaya son verdiler ve okuldan ayrıldılar. Ders bitimi okuldan çıkıp eve gi-

Güner Tekeli

derken, yol kenarında karşılaştığım insanlar, beni görünce yollarını değiştiriyorlardı. Kahve önünde sohbet edenler, hemen içeri girerek, benden kaçıyorlardı. Üç gün boyunca akşamları kapıma taş atıldı. Oturduğum ev, köy meydanından doğuya doğru giden çatal yolun sol tarafındaki kuyunun karşısındaydı. Geniş bir bahçe içerisinde tek odalıydı. Köy halkı, sabah okula giderken de benimle karşılaşmamak için kendilerine göre yöntem uyguluyorlardı. Ancak bunlar sadece üç gün devam etti. Dördüncü gün köy halkı beni görmek için yolun kenarlarında bekleyerek selamlıyorlardı. Evime akşamları, hanımların benim için yaptığı özel yemekler getiriliyordu. Halk bir anda şahsıma büyük saygı göstermeye başlamıştı.

Köyden ayrılmadan (okullar tatil olmadan) birkaç gün önce köy kahvesine, halk ile vedalaşmaya gittiğimde, benim için

“kaymakama kafa tutan öğretmen” diye saygı gösterdiklerini söylediler. Bu olayla bana karşı pozitif bir davranış içerisine girmişler, okul müdürünün yönetimi ise kınanmıştı.

Bu olay 1960 yılının Mayıs ayında oluyordu. 1960 Temmuz ayında yedek subay olarak askerlik görevine başladım. 1961 Aralık ayında terhis oldum. Askerlik sonrası Ankara Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi’ne devam ettim. Altı yıldan sonra tez çalışmam için yanılmıyorsam, 1966 yılı Nisan ayında tekrar İsmil’e geldim. Üç dört gün halk ile tekrar görüşme ve sohbet etme olanağı bulmuştum. Ancak sabah gelip akşam geri dönüyordum. Tezimin esası, İsmil köyünün jeolojik yapısı ile köyde yaşayan halkın yaşam tarzının birbirleriyle olan ilişkileri sosyal ve ekonomik yapıları gibi konuları içeriyordu.

Köyü ilk gördüğüm ve yaşadım

ğım 1960 yılında, Konya’nın başka bir yerini görmediğim gibi farklı ve yetkin kişilerle ilişkim olmamıştı. Ancak 1966 yılında askerlik yaşantım ile sosyal çevre etkili olmuştu. Esas etki Üniversite yıllarımda hatta çalışma hayatımdaki öğrendiklerimin sayılamayacak kadar etkili olduğu inkâr edilemez. İşte bu son ziyaretimde, ufak tefek değişiklikler olduğunu rahat görebiliyordum.

Köyün yerli halkı, geçmişte olduğu gibi erkekler cami önünde ikişer, üçer gruplar halinde toplanarak sohbet ediyorlardı. Bayanlar ise sabah ve akşamları kapı önlerine beşer altışar gruplar halinde sohbet toplantıları ile birlikte el işleri veya öğleye ya da akşama yapacakları yemek malzemelerini hazırlıyorlardı. Bu sohbetler biz Türklerin en iyi iletişim tekniği oluyor. Çünkü kitap okuma alışkanlığını günümüzde dahi bilmiyoruz.”

İsmil Atatürk İlkokulu’nda Güner Tekeli ve Diğer Öğretmenler

Murat Gayfacı